

Beslutningsforslag nr. B 52. Fremsat den 18. november 2004 af Mogens Nørgård Pedersen (KD), Bodil Kornbek (KD), Jann Sjursen (KD) og Tove Videbæk (KD)

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det lokale demokrati

Folketinget opfordrer regeringen til snarest at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter med henblik på at forbedre det lokale demokrati på følgende måder:

- 1) Antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer skal fastsættes til ét medlem pr. 1.000 indbyggere, dog højst 36 medlemmer. I kommuner med under 20.000 indbyggere og i Københavns Kommune skal medlemstallet fastlægges som hidtil.
- 2) Ideen med lokaludvalg i kommunerne skal revitaliseres på følgende måde:
  - a) Kommunalbestyrelsen skal kunne bestemme, at lokaludvalgene kan arbejde med alle kommunale politikområder inden for lokalområdet.
  - b) I kommuner med over 30.000 indbyggere skal det være obligatorisk for kommunalbestyrelsen at afholde valg til lokaludvalg, hvis der i lokalområdet er mindst 10 pct. af de stemmeberettigede, der har fremsat ønske herom. Et lokalområde defineres som et område, der før strukturreformen har været en selvstændig kommune, men som bliver en del af en større kommune. Lokaludvalgene skal tillægges en bred rådgivende indflydelse på kommunalbestyrelsens beslutninger i lokalområdet.
- 3) Borgmestre, der ikke nyder kommunalbestyrelsens tillid, skal kunne væltes af et flertal i kommunalbestyrelsen på mindst 2/3.
- 4) Der skal afholdes kommunale folkeafstemninger, hvis mindst 10 pct. af de stemmeberettigede borgere i kommunen kræver det.
- 5) Ændringerne gennemføres senest samtidig med vedtagelsen af den nye strukturreform.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund

Regeringen har vedtaget en strukturreform sammen med Dansk Folkeparti, der efter forslagsstillernes opfattelse ventes at føre til forringelse af det lokale demokrati. Når kommuner lægges sammen, vil færre personer være engageret i lokal politik, og de lokale politikere vil have en mindre berøringsflade med borgerne.

Det fremgår af Strukturkommissionens Hovedbetænkning s. 190, at i kommuner med 7.500-9.999 indbyggere har 35 pct. af borgerne kontaktet en kommunalpolitiker. Hvis kommunestørrelsen øges til over 100.000 indbyggere, er det kun 14 pct. af borgerne, der har kontaktet en kommunalpolitiker.

Når store kommuner lægges sammen med små kommuner, vil befolkningen i de små kommuner have så få stemmer i forhold til de store kommuner, at de kun i begrænset omfang bliver repræsenteret i de nye kommunalbestyrelser.

Sammenlægning af kommuner vil også føre til, at de store partier som Socialdemokraterne og Venstre bliver styrket, mens der bliver valgt færre kommunalpolitikere fra de mindre partier og fra lokallisterne. Det nævner professor i forvaltning Peter Bogason den 8. januar 2004 i Berlingske Tidende.

Det fremgår endvidere af Strukturkommissionens Hovedbetænkning s. 152-153, at stemmeprocenten til kommunalvalg falder med stigende kommunestørrelser. En forøgelse af kommunestørrelsen fra 10.000 til 50.000 indbyggere forventes at ville føre til et fald i valgdeltagelsen på 3,6 procentpoint.

Kristendemokraterne er på den baggrund bekymret for, hvordan det vil gå med det lokale demokrati, efter strukturreformen er gennemført. Der er derfor behov for at styrke det lokale demokrati. I særlig grad er der behov for at forbedre lokaldemokratiet i de små kommuner, som lægges sammen som led i kommunalreformen.

Strukturreformen og kommunalt demokrati

Det fremgår af strukturaftalen, at »forligspartierne er enige om at undersøge mulighederne for, at strukturreformen kan danne afsæt for en styrkelse af det lokale demokrati gennem en øget borgerdeltagelse. Der iværksættes derfor i samarbejde med repræsentanter for kommunerne, landsbyforeninger og andre repræsentanter for foreningslivet et arbejde om, hvordan der kan gives mulighed for bedre inddragelse af borgere og brugere i de lokale beslutninger.

Det skal i den forbindelse undersøges nærmere, om brugerbestyrelser kan gives mere kompetence. Det skal desuden undersøges, om reglerne om nedsættelse af lokalråd giver de nødvendige muligheder for inddragelse af lokalområderne i de nye større kommuner.«

Det fremgår af aftalen om strukturreformen fra juni 2004, at antallet af medlemmer af kommunalbestyrelsen for de nye sammenlagte kommuner fastsættes efter ønske fra kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i sammenlægningen. Antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer skal være et ulige antal mellem 25-31.

I tilfælde af uenighed fastsættes medlemstallet til mellem 25-31 for kommunalbestyrelsens første funktionsperiode efter følgende fordeling:

25 medlemmer i kommuner med 20-40.000 indbyggere.

27 medlemmer i kommuner med 40-60.000 indbyggere.

29 medlemmer i kommuner med 60-80.000 indbyggere.

31 medlemmer i kommuner med mere end 80.000 indbyggere.

Med virkning fra den 1. januar 2010 fastsættes antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer til et ulige antal mellem 19 og 31, i København dog højst 55 medlemmer.

For kommuner med under 20.000 indbyggere kan medlemstallet fastsættes som hidtil.

Beskrivelse af lokaludvalg

Et lokaludvalg er et politisk organ med beslutningsret for et afgrænset geografisk område inden for en kommune.

Den kommunale styrelseslov § 65 d giver kommunalbestyrelsen mulighed for at nedsætte lokaludvalg. Kommunalbestyrelsen bestemmer inden for lovens rammer, hvilke opgaver der kan henlægges til et lokaludvalg. Derudover er der mulighed for, at et antal observatører kan deltage i lokaludvalgets møder.

Fordelen ved brug af lokaludvalg er, at man får styrket nærdemokratiet og modvirker sektortankegangen. I brugerbestyrelser drejer det sig om at fremme brugerens egne interesser. Et lokaludvalg tager i højere grad stilling til sagerne ud fra et lokalt helhedssyn, idet lokaludvalget har ansvaret for flere opgaver inden for et lokalområde.

Økonomiske konsekvenser

Udvidelsen af antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer vil medføre merudgifter for kommunerne, fordi kommunalbestyrelserne skal have vederlag, transportudgifter m.v. dækket. Kommunerne skal kompenseres for disse merudgifter. Det er vanskeligt at vurdere de økonomiske konsekvenser af forslaget, fordi det afhænger af, hvor mange kommuner der vil være efter strukturreformen.

Derudover vil kommunernes pligt til at oprette lokaludvalg, se punkt 2c, medføre merudgifter. Det er vanskeligt at vurdere, hvor meget det koster.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Ad 1)

Det foreslås, at antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer skal fastsættes til et medlem pr. 1.000 indbyggere, dog højst 36 medlemmer. I kommuner med under 20.000 indbyggere og i Københavns Kommune skal medlemstallet fastlægges som hidtil.

Efter de gældende regler er det kommunernes eget valg, hvor mange medlemmer, der skal være i kommunalbestyrelsen, hvis de holder sig inden for lovens rammer, der ligger fra 9 til højst 31. Københavns Kommune må dog have op til 55 medlemmer.

Ad 2)

Det foreslås, at lokaludvalgene i øget omfang inddrages i det kommunale demokrati.

Forslag 2a) har til hensigt at fjerne begrænsningerne for, hvilke kommunale politikområder lokalrådene kan beskæftige sig med. Efter de gældende regler i § 65 d i den kommunale styrelseslov kan lokalrådene især arbejde med lokalplaner, lokal trafik, støjulemper ved fritidsaktiviteter, visse sager vedrørende forurening, opgaver vedrørende folkeskolen og opgaver vedrørende dagtilbud til børn.

Forslag 2b) forpligter kommunalbestyrelsen i kommuner med over 30.000 indbyggere til at afholde valg til lokaludvalg, hvis der i lokalområdet er mindst 10 pct. af de stemmeberettigede, der har fremsat ønske derom. Et lokalområde defineres som et område, der før strukturreformen har været en selvstændig kommune, men som bliver en del af en større kommune. Lokaludvalgene skal tillægges en bred rådgivende indflydelse på kommunalbestyrelsernes beslutninger i lokalområdet.

Ad 3)

Det foreslås, at borgmestre, der ikke nyder kommunalbestyrelsens tillid, skal kunne væltes af et flertal i kommunalbestyrelsen på mindst 2/3.

Forslaget har til hensigt at sikre, at en borgmester kan væltes, hvis vedkommende mister opbakningen fra brede dele af kommunalbestyrelsen. Til gengæld er det ikke hensigten, at en borgmester, der er valgt med et smalt flertal, skal kunne afsættes, fordi få personer i kommunalbestyrelsen, f.eks. af politiske årsager, ønsker borgmesteren væltet.

Ad 4)

Der skal afholdes kommunale folkeafstemninger, hvis mindst 10 pct. af de stemmeberettigede borgere i kommunen kræver det.

I dag er der mulighed for at indføre vejledende folkeafstemninger i kommunerne, men initiativet skal komme fra et flertal i kommunalbestyrelsen. Formålet med forslaget er at udvide kredsen af personer, der kan begære, at sager sendes til folkeafstemning.

Tilsynsrådet skal påse, at kommunalbestyrelsen retter sig efter en kommunal folkeafstemning. Hvis ikke folkeafstemningen respekteres af kommunalbestyrelsen, kan Tilsynsrådet gribe ind med dagbøder til kommunalbestyrelsen.

Skriftlig fremsættelse

Mogens Nørgård Pedersen (KD):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af det lokale demokrati.

(Beslutningsforslag nr. B 52).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.